

CK.0000059566

Nguyễn Văn Tuấn

Từ nghiên cứu
đến công bố

Kỹ năng mềm cho nhà khoa học

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

TỪ NGHIÊN CỨU ĐẾN CÔNG BỐ
KỸ NĂNG MỀM
CHO NHÀ KHOA HỌC

NGUYỄN VĂN TUẤN

TỪ NGHIÊN CỨU ĐẾN CÔNG BỐ
KỸ NĂNG MỀM
CHO NHÀ KHOA HỌC

NHÀ XUẤT BẢN TỔNG HỢP THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

MỤC LỤC

Thay Lời nói đầu	7
Thể loại bài báo khoa học	12
Phần I. Cách viết bài báo khoa học	21
1 Cấu trúc một bài báo khoa học	23
2 Cách đặt Tựa đề (Title)	31
3 Cách viết phần Tóm lược (Abstract)	37
4 Cách viết phần Dẫn nhập (Introduction)	45
5 Cách viết phần Phương pháp (Methods)	57
6 Cách viết phần Kết quả (Results)	71
7 Bảng số liệu và biểu đồ	93
8 Cách viết phần Bàn luận (Discussion)	117
9 Trích dẫn và đạo văn	142
10 Vấn đề đứng tên tác giả bài báo khoa học	165
11 Chọn tập san khoa học	181
12 Thư đệ trình (Cover letter)	193
13 Cách trả lời bình duyệt (Peer review)	197
14 Cách viết bình duyệt	212

15	Một số hướng dẫn cách trình bày thông tin thống kê trong bài báo khoa học	231
Phần II. Cách trình bày báo cáo		239
16	Những lỗi phổ biến trong trình bày bằng PowerPoint	241
17	Cách trình bày báo cáo khoa học bằng PowerPoint	253
18	Cách làm chủ tọa hội thảo	315
Phần III. Kỹ năng khác		325
19	Cách viết đề cương nghiên cứu khoa học	327
20	Tìm y văn qua PubMed	371
21	Văn phong khoa học	396
22	Những cụm từ tiếng Anh phổ biến trong bài báo khoa học	447
23	Lí do bài báo khoa học bị từ chối	513
Thay cho Lời bạt: Kỹ năng mềm cho nhà khoa học		531
Phụ lục: Bản thảo bài báo khoa học		539
24	Thiếu vitamin D trong cộng đồng. Thực trạng và yếu tố nguy cơ	541
25	Vegetarianism, bone loss, fracture and vitamin D: A longitudinal study in Asian vegans and non-vegans	570

Thay Lời nói đầu

Cuốn sách này xuất phát từ một thực trạng: sự hiện diện của khoa học Việt Nam trên trường quốc tế còn quá khiêm tốn. Số bài báo khoa học trên các tập san khoa học quốc tế là một trong những chỉ tiêu chính để đánh giá mức độ hoạt động của một nền khoa học. Tính từ năm 1970 đến năm 2011, tổng số ấn phẩm khoa học từ Việt Nam được công bố trên các tập san khoa học quốc tế là 10.745 bài. Con số này chỉ bằng 27% của Malaysia, 22% của Thái Lan và 11% của Singapore. Thật ra, so với các nước lớn trong vùng, số bài báo khoa học của Việt Nam là thấp nhất. Đối chiếu với con số hơn 9.000 giáo sư và 24.000 tiến sĩ, con số ấn phẩm khoa học của Việt Nam cho thấy năng suất khoa học của giới học thuật Việt Nam còn rất thấp. Trước tình hình trên, Bộ Khoa học và Công nghệ đã đi đến quyết định lấy số ấn phẩm khoa học trên các tập san quốc tế (sẽ gọi tắt là “công bố quốc tế”) là một chỉ tiêu để đánh giá thành quả của nghiên cứu khoa học.

Sự hiện diện khiêm tốn của khoa học Việt Nam trên trường quốc tế có thể giải thích bằng nhiều nguyên nhân, kể cả vấn đề ý tưởng và phương pháp nghiên cứu. Ngày

nay, khoảng 90% tập san quốc tế dùng tiếng Anh như là một ngôn ngữ chính. Ngay cả những tập san xuất phát từ những nước như Thụy Điển, Na Uy, Hà Lan, Phần Lan, Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc, v.v.. cũng dùng tiếng Anh. Có thể nói rằng tiếng Anh đã trở thành một ngôn ngữ khoa học. Nhưng đối với người Việt chúng ta, tiếng Anh là một rào cản rất lớn, bởi vì nhiều nhà khoa học Việt Nam chưa thạo tiếng Anh. Rất nhiều nhà khoa học Việt Nam biết tiếng Anh, có thể đọc, nghe, và viết, nhưng phần lớn chưa quen với cách viết một bài báo khoa học hoàn chỉnh. Ngay cả những nghiên cứu sinh đã theo học các đại học nói tiếng Anh ở nước ngoài cũng chưa đủ khả năng để soạn một bài báo khoa học mà không cần đến sự hỗ trợ về ngôn ngữ. Nghiên cứu ở Đài Loan cho thấy khoảng 1/4 bài báo từ nước này bị từ chối là do có vấn đề trong tiếng Anh. Do đó, cách soạn bài báo khoa học bằng tiếng Anh tuy mới nghe qua có vẻ là một việc tương đối nhỏ, nhưng trong thực tế lại là một yếu tố rất quan trọng cho “số phận” của một bài báo khoa học. Có thể nói không ngoa rằng chính tiếng Anh là một rào cản làm cho sự hiện diện của khoa học Việt Nam trên trường quốc tế còn quá khiêm tốn. Cuốn sách bạn đang cầm trên tay được soạn ra để giúp bạn cách viết một bài báo khoa học bằng tiếng Anh.

Một nghiên cứu khoa học bắt đầu bằng một đề cương nghiên cứu, đến triển khai nghiên cứu (thí nghiệm và thu thập dữ liệu), công bố kết quả trên các tập san khoa học, và trình bày kết quả trong các hội nghị. Do đó, nội dung của cuốn sách gồm 3 phần chính: cách viết đề cương nghiên cứu, cách soạn một bài báo khoa học, và cách trình bày